

Республикан колхозашкеи совхозашкеи
ялат чуэцара белхий кхоачамбоацарех

Агитатораш, агит а це н
болх барал совх, колхо-
вараша а совхозаша а кы-
на бовхаман предпрнятешка
а шоаш, шоай кулшакса бе-
на дикача белхана социали-
стически езк мишта чакхь-
лика еза кхъхьегамхошта
хьокхам беш хыла беза.

Цхьаболха районий кул-
гадархоша хьетадац, нах
хьываькша ше долча дехка-
хьег, гулакхек дика хьета-
барца мара дхьакыха болх
пергурт дика чакхьбоакха-
пурбоацилга.

уураах дийнаача ялатий 30 гектар чуураа. Комбайнероо ший Гялоащам кхоачаш бу. Ялатчу эца волавеннача хьалхарча дийнахь новкъоост Детистовс аударзадир 28 гектар ялат. Шоллагича дийнахь цун агрегатор болу бир йууранца дьахI

Совхоза Крупловски отделе-
не дика болх беш ва комбай-
нер новкост Диденко. Цс
цхъан дийнах ший агрегатаца
чуберзабу 25 гектара тлара
мук.

ший ханнахь-токашка тIа кха-
хара гулакха. КIа хьокхача
машиний машинисташ а ком-
байнераш а, дукха а дика а
болх беш ба. Цар дика кхоа-
чашду шоашта хьалхишка лат-
та декхараш. Боаккхий схемаш

Сурта г1а: тха хуызача фабрике
д1аоттаь яьнна тха хуызча маши-
наш. Хьалхарча плана г1а машина-
ши станокашин матта увтгаеча гов-
занний ботталуе — М. П. Букчор

Сурта г1а: тха хуызача фабрике
д1аоттаь яьнна тха хуызча маши-
наш. Хьалхарча плана г1а машина-
ши станокашин матта увтгаеча гов-
занний ботталуе — М. П. Букчор

уураах дийнаача ялатий 30 гектар чуураа. Комбайнероо ший Гялоащам кхоачаш бу. Ялатчу эца волавеннача хьалхарча дийнахь новкъоост Детистовс аударзадир 28 гектар ялат. Шоллагича дийнахь цун агрегатор болу бир йууранца дьахI

Совхоза Крупловски отделе-
не дика болх беш ва комбай-
нер новкост Диденко. Цс
цхъан дийнах ший агрегатаца
чуберзабу 25 гектара тлара
мук.

ший ханнахь-токашка тIа кха-
хара гулакха. КIа хьокхача
машиний машинисташ а ком-
байнераш а, дукха а дика а
болх беш ба. Цар дика кхоа-
чашду шоашта хьалхишка лат-
та декхараш. Боаккхий схемаш

Сурта г1а: тха хуызача фабрике
д1аоттаь яьнна тха хуызча маши-
наш. Хьалхарча плана г1а машина-
ши станокашин матта увтгаеча гов-
занний ботталуе — М. П. Букчор

юртабоахаман артеле, Курски
района, класарах хьехкай 600
совх гектар, хIара гектара тIа-
ра 100 пунт гарга ялат доал.
Ново—Александровски района
«Россия» яхача колхозе Іан-
тIехь дийнача кIун 120 пунт

цхъан гектара тIара яргъйо-
лаш я.

Фото В. Елизарова.

Дика деча балхашца тоаергья вай воай юрташ

Хьалхара денхар нхоачашдаьд!

ССКП-н XX-гича съезде белгалдакхад разделни (хьалхал хьекха 10 а дилла) ялат чуэцара гьулакш. Цу соцамашка а Орджоникидзевски МТС-а коллектива боламага а хьажга Гумсерча колхозникаша шой керттера уйла тйахиттай разделни ялатш чуэцара гьулакшаша. Хьалхарча деношка колхозаша чуьйпар 1300 совх гектар мукхи кйан.

Укх шера гучадаьнна колхозникашта разделни ялат чуэцар пайданагй хилар.

Иштта ялат чуэцарца Лени-на церах йолча колхозо хйара гектара тйара духьал комбайнаша кйа чуэцаш йоакхачул совх шй центнер ялата якхкай.

Цу способца ялаташ чуэцаш ба Сталина а Чкалова а церах йолча колхозашка.

Разделни ялат чуэцара деррига белхаш дйахьш ба колхозникаш.

Ялат хьокхача машенашта тйехьа ялат хьалохьадеш а, хьокхаш а, оардаш а, лешаш комбайнаш а. Цул тйехьагй ялат пачахьалхкен заготпункте дйахьит. Ялаташ чуэцара болх тоабарна, комбайнераша социалистически яхь лашай.

Дика болх барца белгалтйяьнай Кйлочкй Андрей доал деш вола комбайний агрегат. Хьалхарча дййнахь, цо Сталина церах йолча колхоза тйа 130 гектар мукх хьекхар, цй эзар центнер гаргга ялат а аьрдар.

Балха тйа докхкий толамаш дйахар комбайнераш болча Бикусоси Темченкоси, Алпайтоси. Ялат оардача моттигашка, массово - политически болх комбайнераш ялаташ дакху-хьаца шофераштен юкье хйлар бакхан, ялаташ чуэцарей ялатий заготпункш ярен болх дика дйабоабеннаб.

Бокьонца болча массово-политически белхо толадьд ялат чуэцара а из пачахьалхкенна дйоттадара а гьулакш.

Обком партен Нохч-Гьалгйай Организацияонни комите-тон, ялат чуэцашин ялатий за-готовка еши докхкий толамаш

дахарах, диках болх бечарна тела цйе бейракх хьожайий района, Баь болх лакха лар-хйаро колхозникиий механизаторийн белхачара безам сов баькххьаб, ялатий заготовка ярна йола пачахьалхкен план ханал хьалхаш нхоачаш яра. Района колхозаш ден а бус а пачахьалхкенна ялат дйалуш йоакх.

24-ча юне, Ленина церах йолча колхозо, ялатий заготов-каш нхоачаш ярна, шера йола план дйаенна ший тйехьа квнтанци хьаййцар. Цул тйехьа шера йола ялатий-за-дани нхоачашьий аьнна, кхы мел йолча колхозаша а рапор-таш дйлар.

Хьалхарча денхар нхоачаш хйиннагй ялаташ хьаька балар-ца, районе кхашка белхаш деш бола нах уйла еш ба доа-ханна доакьар йалаш дара а гуьран ялат дйадара а.

Молдавени Российски Феде-рацйени диках йолча колхозаш-ка хьежжа, района духьах йола юртабоахаман артелаш, беррига мохк санна, эттай, хйара сага сина дйаьрйаца духьан шурййнен даьттаннен укх 2-3 шера Американна тйехьа кхе. Массала, Чкалова церахча-юртабоахаман арте-ла хьаьгеамхаша лавьрхад, укх шере а, хйара 100 гектара лавьта кховьдкье ит-итта центнер духь дакхка. Цу ар-теда колхозникаш эггара ялат чуэцара болх сйхьеннача хана а доаханна доакьарий кечо еш бар. Доакьар йалашдеш йола Усманова Ахьмада брига-дас хьалхарча кхаш дййнахь ларма чу еллай мошача хьа-жкий 250 тонн.

Колхозникаш шойла яхь лавьта ба хйара йатта сйх ит-итта тойн силос кечье. Колхозий а совхозий а про-изводстван массе а тайпара болх эйбарнен тоабарнен Гу-дармексий районерча кхьаьге-амхаша шой деррига денал-хьйнар ура оттадаьд укх шера, вай мехка ма хулла духьах ялатий духиш шурен даьттен хйиййтарна.

О. ЖИМАРИНСКИЙ.

Дика белхаш ду кхалнах

Наьсарерча совхоза Яндарен отделене кхашкара белхаш дй-ка деш ба Котикова Марем, Котикова Дебахан, Хашагуль-гова Дика, Султыгова Тамара, иштта кхыбараш. Цар 200%, кховьдкье цу шой белха боарамаш.

Пхьиле — кьонгий юрта от-деленен диках йола звень-евая я Котиева Зина. Цун звеноца болх беш болча Котие-ва Соня, Гарчханова Насип-хана, Плиева Мадина, иштта кхы бараша шйиша бйаь про-цент шой белха боарамаш нхоачаш ду.

Буро-кйалхарча отделене а кхашкара белхаш тйех дй-ка деш хйлараш, белгалбаьнна ба Местоева Дебахан, Сапралие-ва Хажар, Умарова Хажар, Дзортгова Сахарат, иштта кхы-бараш а. Цар массане хьаж-кйашта оасар дара а кхы кхаш-кара белхаш а боарамаш 200—250% кховьдкье ду.

Социалистически яхь лавь-ца дог ура а этта, шой белхаш иштта дйаьхьадхаша боакх укх. Цар болх лер тйа лелйта, шой ма хулла царна гйо деш ба совхоза кулгалдархой.

Барт тайна бу болх

Вай Советски Союзера дер-рига адамаш санна ялатий аренашка, цйа барт а болаш дика кхьаьгеамш ба Наьсарен районерча Пхьиле-кьонгий юр-тарча Ворошилова церах йол-ча совхоза 3-ча отделене кхьаьгеамхой. Цйа бутт ха мара йц из отделене влашгй-елла, дале а цу отделене на-мерте латтача Плиев Ахьмада а, юрта совета председате-ль болча Котиев Кьамболата а гьулакш хьйнарца а нйиса а дйоттадар бакхан долаш сов-хоза отделене болх дика дйа-боаб.

Цу отделене кхашкара Котиев Сал-ман бригадир болча тракторийн бригадас ший болх дика дйа-боаб кхьаьгеамш яьд 1768 га ялаташта, хйаьта разделни ялат чуэца а боабеннаб. Дзортгов М. бригадир а волаш

йолча Буро-кйалхарча арен бригадас ший ханнах оасар даь дйаькхар бригадас лелад-ца ялаташта. Из бригада ялат чуэца йолаеннай 23-ча юне, хйаьта бригадан коллективо дйка, барт болаш цйа а хьо ший болх.

Тайн-тайпара отраслеш йо-лаш ба Пхьиле-кьонгий юртар-ча отделене боахам. Указа дйахьш до хьаьлий леладар а, сомаш а, комсаш лелаяр а, оалхазараш кхьабар а, чйлан-нйангй леладар а.

Отделене коллектива юкье дйахьш ба культури хьетама болх. Хйара денна болхшотта юкье дешаш газет а, еш бесе-дан а-я.

Кастажа хана ялат чуэцар-даь дакхкара гьулакша яхь баьнна ба отделене кхьаьге-амхой.

Хьийкьа ялаташ кхашаш латт Магйалбикен районерча Ленина церах йолча колхоза кхашка. Массала, дйа-хьа хьажжа, гущ да фйгйех дйаь охьаденна дада гурах а бйастй а дувьа кйа каваш.

23-ча юне колхоза кхашка цйадола ялаташ чуэца доладир. Шоллагйча бригадан хьаттар тйа тйахьа йолаанй кердача ялатий хьалхара итгаш тонаш. Ялат хьаьцарна а цендарна а дика кечам баьб хьаттар тйа. Цйга дййнахь а бйсан а ялат цендеш триер яха машин а.

Шоллагйча бригаде дика белхаш деш ба йнжарий Котиева Довханн Зоян. — Тха дйкагй бола болаьд ба укх — йоакх церах хьаттарий заведуюши болча Алироев Ахььад.

СУРАТА ТйА: (аьрхьаьра оттхьа) хьаттарий заведуюши вола Алироев Ахььад Довханн Зояннен болх лух воал.

Фото. В. Зорина.

Манкиев Аюпа дика болх бу

«Ворошилова» церах йолча совхоза Долакха-юртаьрача от-делене кхашка оасар деш боах-кача болхшотта юкье воал-лар юкькьера ха йолаш вола теннача дегйара сар. Из вар ду-кха ха йолаш Казахстанера цйавена. Сййлаьхьа дай-мех-ка тйема дйаьлаьцархо Ман-киев Аюп.

Цо леладьаца гьулакхеш дйа-ьд ба Аюпа вахар. 1939 шу хьаьтйаьхьаьца дика болх барца белгалбаьнна Долакха-юртаьрача колхоза колхозник чвар Манкиев.

Цул тйехьагй 1942 шу хьа-тйаьхьаьца Цыца Эскар-ца гьулакхеш хйиннах из. Аюп сййлаьхьа-бокхьаца дай-мехка тйем тйа майра лйта-ча тйаьхьаьхьа тйаьр пачахьаь-кхешо цуння тйййнача сов-гйаьта хьаьхьокх.

1942-ча шера немций фаши-сташта духьал майра тйом ба-рах а, Мурманск яхьаца города юкье бйаь совх немце верах а «Майрала» яха мейдйльги «Це Седкьа» яха ордени еннай Аюпа.

Казахстане ше якхьаьча ха-на, шоллагйча группан инвалид ше волашеш а, юкьара-пай-дана белхаш леладьаьд цо.

Дукха ха йолаш Казахстан-ера цйавена Манкиев, ше ин-валид хйларца ца хьожаш, цйаьхьаьча шоллагйча дй-нахь денз хьа, хьаькйашта оасар деча бригадаци дика болх беш ва.

Долакха - юртаьра «Воро-шилова» церах йолча отделе-нен управляюши вола Дал-гив Ахьмади отделене болх-лойн Аюп лорхаш а цун сйй деш а ба.

БОЖАБЕТТАРХО ГАГИЕВА АБСЕТ

Магйалбика районе, Хруше-ва церах йолча гйалгйай кол-хозе, из влашгйеллача дй-нахь денз цу колхозе болх беш я Ганиева Абсет. Доахан дег-таш цйе шера болх а баь, из гьулакш шййна дика довазш хйларца, божабеттача ферме балха яхар из.

Дйаьтйаьхьаьча змайгача дегйара а йолаш кхалсат шй-на бйаьга ейча, ферма заведу-юши волча и. Чопанов тешаш лаьаргй. Абсетига делар духьа а геттара кйезига а шура телаш дола тайн-тайпара доахан.

Божабеттачо денгар—денга кьа цйаьгйах а хьаьгаш, йома-дир шййна денна доахан. Цйа-гйа сагот дир цун «Жигар» цйи йолча хьйан йатто. Хьаь-хьагй, из етт беттача хана из хьаьлаша, новькьостала доаханга хьаьжа сар вехар цо. Хьастарца хозача гьулакша из етт кара-йомабир Абсета, цох цйаьгйа-пец ваьлар ферман заведуюши.

— Ер тамаш йолаш хйама-да, мншта йомабир йа из кара-аьлар цо.

— Кхы а халах дараш а ка-ра йомад дййзад са, — аьлар Абсета. Из тамаш йолаш хйама а дац. Дика доакьар хйлар да — керттера дар.

Ганиевас саьагто йора, колхоз-а влашгйаьхьа доаьаца гьула-кхий. Цьаьза, барда ханнахьа

Дика болх бу бригада

Магйалбика гаьна йолашаш-даш а Ленина церах йолча колхоза аренаш. Гаьннара хо-лу укхазна нохчий гйалгйайн кагийча наьха бригадо гьулакш деш йола хьажкий аренаш.

Бригадана кулгал деш ва кьона говзанча Мамиргов. Бригадаци 50 гаргга сар ва, цар ялат дувш лелад 1.400 гектар лавьта. Цу лавьттах хьажкйаш юьш да 219 га, гй-дуаргаш юьш — 303 га, кйа дувш — 618 га. Вокх лавьта кем а, борц а, мукх а буь. Бригада кхаш звеноца екьалуш я, хьаьта хйара звенонна чу боаьлгаш ба нохчий а, гйалгйай а, эрсий а, гйалмакхой а. Цу бригадаци болх беш мел вола сар социалистически яхь ла-кхара кхемаш даьра дйаьхар шййна хьалхашка оттадаь ва.

Бригадас шййна хьалхашка-декхар оттадаьд хйара гектара тйара 25 центнерал кйезигах йолаш фуал яхь хьажкйаш гьульа а, 20 центнерал кйезигах доаьш кйа гьульа а, 22 центнер мукх гьульа а.

Кхолоаьгйча звенон звеньевая йола ймагулова Роза дика болх бу.

Комсий бешамашка

Ачхой-Мартан тйарча Воро-шилова церах йолча колхозе барт бола дезал санна болх беш ба нохчий а, гйалгйай а, эрсий а, авараш а.

Колхозникаша барт а болаш беша белхо дика тйехе еннай яхаш дувц колхоза парторга-низациен секретара новькьоста-Кобас. Комсий бешамашка хйанзале шоза оасар даьд,

шоза хйи дйлад, комсашта молхаш теахй. Колхоза беша-машкара сомаш а комсаш а дика хьийкьа да.

Комсий бешамашка тйа-бйрза дика болх беш ба Джавханова Татьяна бригада а, колхознишци Барахоева Зара а, Габитова Асмай а, Су-лиманова Нанаш а, Бугаева Хьава а, иштта кхыбараш а.

БОРИС ДИДИГОВ.

Ачалкхе хьалъеш я

Казахстанерен Киргизерен дукха гйалгйай цйаьхьаькхьа гйалгйай безамца хьатйайбу, царна гйо а ду.

Пачахьалхкено аьчанца а гйишлоний материалашца а новькьостал ду царна. Шоаш цйаьхьаькхуль тйехьагй, ха ца йоаш, Хрушева церах йолча колхоза тйа балха баьаь укх.

Ялаташ хьувкьйтарна цйа-гйа йоакхо ю цар, цул совх мукьаьча хана шоашта ценош а ду.

Укх шера ши бйаь цйа хьал-де лавьрхад цйаьхьаькхача вай-наха.

Хйанз бйаь гаргга дезал ба ценош хьалде болабенна. Цар лардаш екх, пенаш хьалду, ковна гонахь картшю.

Ганиева Галихана дезал кол-хозе дика болх беш а ба, шоаш-та ценош хьалде а болабена-наб, цар бйида кирпйишаш-яьй, хьййлола гйишлоний мате-риалаш а гьульаьй.

Ужжа мо ценош деш ба Аушев Беслан а, Евлоев Са-варбик а, Ганиев Тухан а, Ша-

дйеж Мурад а, иштта кхыба-раш а.

Бригадаш а еш, шоашта хьу-кйиьцо цйаьхьаькхача наха. Ачалкхе гйолла чакхьаьргйо-лаш электрический газовойи-линеш я.

Ценошка электролампаш йохкаргья, пишкаш летае газ а хургья, цул совх юрта ра-дион кхы йола культурный об-щественни учрежденеш а йох-каргья.

Уж деррига белхаш кхоя-нашде цар низ кхоячаргба кол-хоза правлене а, сельсовета а, районерача органий а новь-кьосталца.

Цу белхашта эшаш я меха-низмаш а, транспорт а йолаш йола комплексни бригада. Ма-гйалбикерча предпрйитеша а новькьостал де деза ценош хьалдара гьулакша.

Шеко йолаш да Ачалкхер-ча колхозникаша, юртаьрен районерчен организацией новь-кьосталца колхоза ялаташ то-ламаца чуэцаргхилар а шоашта ценош хьалдергхилар а.

Е. ПРЕМЫСЛЕР.

НАЬСАРХОЙ БОЛХ ДИКА ЛЕЛ

Назаровски районе чу йоа-гйаш йолча Наьсар—Кертйа-ча юртал малх буюьхьа хьаьл-ара вавьча моллагйаьца а гургья сййненна уйла аре. Уж да, дйа-юхей хьаькача бйаьро-хьа ма лоаьца докхкий, сага гошка кхоячаш лакхьеннача хьажкйий кхаш. Из я трактор-но - поливодчески участок Ар-чаков Тухан бригада.

Ворхйлагйча бригадан кол-лектив цйаьгйа барт тайна а шой болх дика лелаш а я.

Яьллагйча бригаде трактори-стал болх беш бола Ахильгов Ахьмад а цох тарра Хвоставец Николай а цйаьгйа проценташ сов йоаьш дика болх барца белгал ба. Ахильгов Ахьмада юкьара дйаьлхьаьца 153% а.

Хвоставец Николай 150% а. Дика белхаш деш ба огород-ний бригада болхлой. Нарсийн помидорийн, хьаьла кхачаца кабудийн кхаш оасар даь цен-денна укх. Гуьйран кхача ка-буцаш дйа егйа бовла а боакх.

Йаьл-юртахоша социалист-ически яхь бехарца дог ура эт-та, йаьл-юртахойл котт доьла деза вай яхаш ба цу кхолоаьгйа-отделене беррига болхлой.

Цул совх комсомольско-ка-гийча наьха бригада хьалхале лелаш а еригача отделене на-хьаьм беш а ший болх дйа-хьш я. Цхьолаьгйа номер ле-лош йола комсомольско-кагий-ча наьха бригада кьаьстца цйа-гйа шой проценташ лакхьеш а, ялат дика цендеш а хйларца масса волча сага юкье кьас-таш вй-пхйи сар ва. Бачалова

Дугархан, Яндиева Люба, То-мов Соварбик, Евлоева Фати-ма, иштта кхы бараш а.

Комсомольски организаци Наьсар—кертйе шерлуш латт, кагий нах а мехкарий а сйх-бенна заявленеш телаш ба, шоаш комсомолал дйаьлар де-заш. Первично - комсомольски организациен секретара Кадзоев Ахьмада йоак, цйаьгйа ком-сомолал шоаш дйа ерш ловш дукха нах а ба, укх хьан бет-та хьаййца итт сар а ва.

Цу отделене бухгалтерал болх беш вола Бекмурзиев Ба-шир, балансови отчет оттаеш, хан-ханнахь болхшотта алапй дйалуш ва.

Завхозал болх беш вола Газ-гиреев Сарамсолта а болх-лошта хан-ханнахь баь кхача дйалуш ва. Цу отделене упр-авляюшес Шаджиев Салам — Хана а берригача болхшотта а шоашта тйа лавьца, деррига ялат оасар даь дакхка 25-ча юне, 18-ча юне кйа, мукх хьа-кх кййибала а, итт дййнахь хьаькхиз из чуэца а.

Цул совх укх шера хйара гектара тйара 20 центнер фуьал-йаккха хьаькйа, 18 центнер кйа, 14 центнер гениргйиш, 95 центнер коартолаш чуэца лер-хаш а ба.

Долча беша аьлча, Наьсар—кертйе Ворошилова церагйа йолча совхоза кхолоаьгйа от-делене управляюши а болхлой а барт тайна болх беш халарца, нах царна разза а ба, цар ялат цйаьгйа тоаденна мйхо терка-даш а латт.

М. ТУМГОВЕВ.

Сихха ду ценош

Шалински районерча Меж-дуреченски МТС-а механизато-рий поселок кхуьш а тоьлуш а латт. Лоаьцаца хана цйга 54 стандартни керда ценош хьал-даьд. Цу деш латтача ценой коаьшка хйанзее а дйаьлгйа со-мий гаьнаш, дегйад зинаш. Уйаьлашка дуккха а дйаьлгйа я хьун гаьнаш.

Дукха ха йолашаш цу посел-ке де доладаьд кхы керда 30 стандартни цйа. Уж ценош деш да Казахстанера а, Кирги-зера а, шой республике цйа боаьгйа нохчий гйалгйайн механизаторашта. Цйа баькха цу поселке баьаш болча нохч-

гйалгйай кхьаьгеамхотта лавь-тан доакьш а деннад, хйаьта шоаш баллах мукьа болча ха-на еригача коллектива а ба-хархой а новькьосталца укх шоашта ценош деш а ба. Ишт-та, ценош деш ба автомеханик Вахаев Шукьарби а, электро-сварщик Ахматов Дауд а и. кх. б.

Шоашта ценош деш болча нохч-гйалгйай кхьаьгеамхотта ший ханнахь пачахьалхкено-луш дола сьуда влашгйаьхьа дакхкара а, гйирсар тйаьзар-на автомашинаш яларна а гйо ду МТС-а дирекцес.

М. МАГОМАЕВ.

«Октябрь 12 шу» яхача колхоза хьаттарашка болх сйхбеннаф. Пачахьалхкена ялат докхара Наурски МТС-а зоне эггара хьалхара моттиг лавьаь колхозо.

СУРАТА ТйА: хьаттарашка болх беша хана шой балха нормаш шоза дукхал кховьдкье болх кхы колхозникаш Кириченко Катя, Гайдуков Василий, Самойлова Валентина.

Фото. Беловские.

ДОАЗОЛ ДЕХЪАРА

Чанкайшисташа английски кеманна топаш йийттай

Пекин. Синхуа агентства корреспондента Фуцзянь яхача провинция кхайкадча тай-пара, 19 июне Уюй яхача острована кылбаседехъа гюлла дладодача английски торговни кеманна топаш йийттай чанкайшисташа шой йоккхийча Сюэцзиньмэнь, Додань, Эрдань яхача островаш тара. Чанкайшисташа шой йоккхийча

топашча кеманна тежаб 170 тлех пхо. Царна духьал Народ-но - освободительни эскаро цу сахъате йоккхий топаш йола-йай чанкайшистий кийле ягла-ча оагюрахъ. Английски торго-нови кема, Народно-освободи-тельни эскара йоккхийча топа-ша лора а деш, Сямыньски яхача порте длачукашар.

Америке хламай маьхаш лакхденнад

Укх тлехъарча шийтта бетта Америке хламай (товарий) маьхаш лакхдаларах а алапе гулакх дайдаларах а йола статья язъайй Америкерча «Юнайтед стейтс ньюс энд УОРЛД Рипорт» яхача журна-ло.

Журнало белгалдаккхар тлехъарча хана хламай маь-хаш днь процент лакхдалар а

алапеш йидеца наьха бахар хала хилар а. Гьяленаш, мебели, машин-наши еча промышленносташа болхлой алапи 2,6% — гара 4,8% — га кхачалча лода-ларах а язъад журнало. Дла-хо йодача хана алапеш дезалий бюджетен (хьатладоагача а дладодача а ахчан лоархлэм) гулакхаш тоалургда ала тар-луш хлама а дац.

Инарал Сарафис вийнар американски лаьдало лораву

Дукха ха йоацаш вийнар Грепера ши хеза вола об-ществени деятель, парламента депутат а Едини демократи-чески Грецен арьдехъарча пар-тен вице председатель хинна вола инарал Сарафис. 31-ча май америкай эспара ма-шин тлатеца хиннай инарала Сарафисаи цун сесаган. Цул тлехнах цхьа сахъат доаллше а веннас Сарафис.

Геттара йоккха демонстра-ция дладеллар Сарафис Афи-нерча, Пирейрча ишта кхы йолча а Грецен городашкара бахархоша. Сарафис валарца кхы а чоагларг эйделар аме-риканаш бехке хиннача тер-

риторе тла царна суд йойла яхаш даь кьамалаш.

Наха саьхем бара духъа американски лаьдало сикденна хоам баьб, Сарафис вийнар грецески суда духьал оттаргва, аьнна.

Ши кира совх ха длаяхачул тлехъаг телеграфаца хабар де-ра, инарал Сарафис вийнар США тлеме эскара офицер Му-сали... американски лаьдалга длавеннав, аьнна.

США тлеме базаш яьча мех-кашкарча кьамашка хоаттам болаш гулакхаш леладе лаьр-хл бац американски тлеме хьалхале лелаеш.

Халкчан Китайца базар е безам ба

Дладодача массекх шерашка дукхаг йола капиталистически пачахьалкхеннах, США-х па-йовалш Китайски Халкчан Республикаса базара гула-кхаш ца леладед яр. Бакъда из политика гаяна яла йиш йолаш яьр, хлана аьлча, цу политиках капиталистически пачахьалкхений экономиканна чоаглар е кхетар.

Дукха ха йоацаш Англес соцам бир Китайца базара гу-лакх юхадолладегдолаш. Ду-кхаш йола европейски пачахь-алкхенаш цу соцамманна разъа хилар.

Шведски експорташа хланза-лехъа а заказ хьайицад Китай-ца машинаши кхылола про-мышленни хламанши йокхарт-йолаш.

Цул совх Данен, Фран-цен, Малхбузержа Германия, Японен, Англен експорташа хоам баьб Китайца промышлен-ности продукция йоккхий по-ставкаш ергйолаш. США пра-вительстван а бац цу гу-лакхаш цхьа барт. Республи-кански партес а, Эйзенхауэра а хоам бир, Китайцара базара политика шоаш хувца хьожарт хилар.

Пачахьалкхенашта юкьерча гулакхий обзор

Атомни тлом хург боацаш никъ длакъвал! Галамате чехъа дладоха атомийни водо-родийни герзашка хьехаш ду тохкамаш! Дерригача дунен тарча адамий лолм ишта ба йохар Коломбе хиннача Дерригдунен Машара Совета сессеи трибун тлере кьамалаш даяраша. Коломбе яхача вша-хаш кхийтатча 70 мехкара баьхкача машар баьхан куь-сарий виькалша, бериг шой теркам тла а бохийташ баьхан доацаш дувцар атомни тох-камай земаш дладоха дои. Хлан дунен тла эттача хьалх, герз кийдгелта сьидача хана, ишта атомни герз а цахьина-ча тайпара лакхдаьча хана, хлаьта, атомни герз тохкаш дладодахьар миллионаш болча наха лазар тлатоссаши вахара кхерамен долча хана, тохка-маш де атомни герз кхусар дладакхканза даргоаца хлама да. Цу деша тлехъ-тлехъ барт кьетаро лард йолартгьар герз кизгидара, пачахьалкхен-нашта юкхе вланий шойла те-шара, царна юкхе кьовсаме латта проблемаш машарца кьовастара гулакхашта. «Вла-хий патешаро, — белгал дора Коломбе хиннача Дерригдунен Машара Совета сессеи, дохьаш теьча санна кьаьха мехкаштар юкьера гулакхаш, хлаьта, вай атомни заманчуь алаьий ва-хар чоаглар кьий а дьд. Дер-гача дунен тарча наьха де-кхар да вланий патешар чех-ках юкьера дладакхари дер-ригача дунен тлара дала ме-гаш латта зулам социдария».

Цу деша кертера лоархлэм болаш дар да «атомни машар-

бар» аьнна цин тилла дола атомни герз дладакхар, хлан-зарчоа соцадъа а атомни герз лелхийташ тохкамаш (экспери-ментальни) дар цалеладар. Цудухъа Коломбе хиннача сес-сес белгалдир: адамаша доак-хал деш деза мел долчун цин йоахаш тхо кхайк дунен прави-тельствашка ма хулла чехках атомни герз лелхийташ ду тохкамаш дладохар дехаш.

Советски правительство мас-саз а атомни герз дладакхара бола кьовсам лоаттабеш, цу герза тохкамаш дара духьал латташ хиннай. Цу кьаьхехъ йола советски предложени юкхе йиьхьар 30 апреле Вла-шайгкийтатча Кьамий комис-сен подкомитете цьадолча даь-кьера герз кизгидарах дола дешаш дувца оттадаьча. Цьаь-бакъда, цу тайпара йола кхы-ярш а санна, уж советски предложени тайп-тайпара баьханаш а доахаш малхбу-зерча пачахьалкхенаша кьо-абал яьзар. Из баьхан долаш подкомитет бола кьга а бenna бехар.

Из ишта дала а, вай мохк чоаглар кьаьхеш ба герз кизгидарах дола денна латта деш дийндара. Вай мехка соьий-таш дац цьадолча даькъе а вай ханарча проблема гулакх барт кийтта кьовастадар. Из ишта хилар шек доацаш бакъду 14 июне ООН коммиссен подкоми-тете советски виьало В. А. Зорина герз дладакхара хьа-кьехъ дувца аьнна яь предло-женеш. Цу предложенишка белгал дора 2—3 шера атомни герз а тохкамаш социдар (Цул чуьнахъ йолча хана, йохар В. А. Зорина атомни герз хьа-

Наьсарен районерча школай гулакхаш

Нохч-Галглар АССР юхарт-тарча, вай республика матта-оттае а, тоае а пачахьалкхе-но хьахийцад кхоачам болаш ахча. Массадолча, вай респу-блика дегларна долча гула-кхашта лаьрхлэ бюджет да. Цьаьбакъда, из бюджет ше да-ха дезаца дла а дохийташ, цох пайда эцаш яц цьаьлола орга-наш. Массала, Наьсарен райОНО кхоачам болаш яц ший школашта ремонт е.

Наьсарерча юкьерча цхьан школанна ремонт еш латт, кхы мел яраш хланз а ремонт е йолаьланза, я. Цу цхьан шко-ланна ремонт е лаьрхлэ да 30.000 сом, цох ремонт ейта хьахийцад 4.000 сом. Еригача районерча школашта ремонт йайта лаьрхлэ да 160 эзар сом. Цох ремонт ейта дладеннар 20 эзар сом мара дац.

Школашта йоагача хламан-на лаьрхлэ да 190 эзар сом. Цох хланз а хьахийцад цьаькхаш шей.

Пхьиле—кьонгий юртарча школанна ремонт йайта лаьр-хлэ 150 эзар сом да. Цьаь-бакъда, хланз а кепиг кьаьча-дац банкерча школан текущи смета тла. Цу школан завхоз

БИБЛИОГРАФИ

Укх деношка Киргизски пачахьалкхен издательствос зарба теьча арахийцад галглар писа-телий сборник «Дегла гюз». Ок-тябрьски социалистически ре-волюция хидалехъ влала шой йозув а доацаш хиннача злам-гача кьаман писателаш, по-эташ кхеро а, шой наьна мет-тала цар язъаь произведениш хиларо а кьаьгта хьаьхьок Коммунистически партес ле-нински кьамий политика нийса длаьхш хилар а дерригача кьамий барт-ийш тоарна а цар политический, боахаман, культуран гулакхаш лакхар-на а докхий толамаш цо доа-хаш хилар а.

Керттерча даькъа галглар йозонхой творчество гойташ а шой наьна меттала язедш хиннача дукха а дукхаг йола-ца писателаша даькъа лоа-цаш а да из сборник. Сборни-ка тла да Мальсагов Дошле-кьас длаьздаь наьртех дола дувцараш, хьаьбаех дола дув-

ХАННАХЪА КИЙЧЛЕ КЕРДАЧА ДЕШАРА ШЕРАГА

Керда школа

СУРТА ТЛА гуш яр Пхьиле-кьонгий юртара школа я. Цу шко-ле дешарда шой мехка цьаьбаьхка Пхьиле-кьонгий юртара И. ПЛЕВА фото.

вола новкъост Котиев ладкъаш вар Наьсарен райОНО, ахча хьаьхеш на хилча фу дергда ас ремонт ярна, яхаш.

Дешара шу хьа тла кхача ши бутт мара бисабац. Цу шин бетта де дезаш дукха да. Цу-дхьа, ше декхарийла йола ор-

ган кьаьстта уйла еш хила еза, дешара шу хьа тла отташ шко-лаш ремонт яь хилийтарней, масса болча галглар дешар-хошта тоьал хьехархой кийч-барней школен болх лер тла длабаьхарна кхы эша кхоачам ший ханнахъ барней.

К. Ч.

„Дегла гюз“

лараш, багаьхьувцам (халкчан илелаш, ашараш, белхамаш).

Сборника тла зарба теьча араьйицад Коммунистически партес еча йоакхонца галглар меттала дола йозув вшаглар-долларна чоаглар кьаьхьа а, цудухъа галглар кьаманна длаькхаш бицургбоацаш а бол-ча Мальсагов Зовриькен Беков Темботен произведениш, наьна меттала кепайозув араьйица дийнахъ денз шой художе-ственни произведениш язъе бо-лабеница Озиев Аььмадеи Салманей, Мальсагова Фати-ман стихотворениш а.

Докха даькъа длаьоло сбор-ника тла Муталиев Хьаьбийка-ра, наха везаш а цихезъ а волча иллиялархоьа Хамхоев Аььмадеи, Осмиев Хьамзата, Веджыев Аььмадеи, Яндиев Джалмалдина, Зязиков Баьха-уддина, Тумгоев Маьмадеи а язъаьча стихотворениш. Уж стихотворениш я вай сийлахъ йоккха Даьхе, вай деррига то-

ламаш вшаглардехка коммуни-стически парти хьесташ, вай яьрае вахар, кьамашта юкьера вошал, кьаьхьаьма морзо юьцаш.

Хоза язъаь а чоаглар са-кьердан болалш дешалуша да сборника тлара писателаша Ба-зоркин Идриса («Кун»), Ос-миев Хьамзата («Оаьхарий»), «Хьаьхархо», «Золдусхан»), Зя-зиков Баьхауддина («Мали-кат») язъаь дувцараш.

Цул совх, цу сборника тла зарба теьча араьйицад пьесаи: Мальсагов Зовриькен «Пхьа» яьари, Мальсагов Оаьрцхой «Салихьат» яьари, Базоркин Идриса «Операци» яьари.

Тахан, Советски Союзе даха кьамаш шой беррига низ, шой деррига хьиннар тладохий-та сийлахъ-йоккхача Октябрь-ски социалистически револю-цион шовъткъа шу дуьзаца денга кийчлуш доакхача дийнахъ, галглар писателаша шой кьаман кьаьхьаьмошта ден-нар дика совглат да.

Американски финансови а промышленни а монополий зарба эттача органаша США араьхарча политика законаш уьттадегар лаьца никъ буьц

дар, эь ца хеташ, язду, герз дладакхка аьнна даь лондонски кьамалаша уж барт боалорт бац, из ишта хилча тлеме еш йола кийчо соцо а тарлургдар, хлаьта капиталисташта царга деча тлеме заьаьхъ цар хьа иьбеча пайданна-зе а хургдар. «Лондонски кьамалаш баьча кийчлуш кертаьдаьраш оаш дешаца хана — эь ца хеташ «Бизнес уик» яхача журнала кхайкаду, дага доаглар шона: герз дладакхкара ца а оттаеш тлеме кийчорна контроль от-тара хьаьхьаь кьамалаш ду цар. Ишта кхайкам бу «Мэ-гэзи ноф уоллстрит» яхача журнала а, американски авиа-ционни компани адресах хьо-жаьаь. Шо, — язду журнала, — саьато ца еш хила шоашта хьа-тлабоаглар пайдан, хлана аьлча «герз дладакхка яхаш деш дола кьамалаш гаяна дала а мегах да». США-ча авиа-ционни промышленни магна-ташта салаоам беш длахо язду журнала: «Дага лоатто деза, моллагча тайпара юкьерча Востока, Китайи е кхы йолча районе, атмосфера кхоьха енна латтаца, тлом боалойла, герз юкьера дладакхка яхаш мел даь кьамалаш хана ца ху-лаш дусаргда».

Герз дладакхкара гулакх кхоачаш цахилча дика хеташ империалистически окхарий дала а, дунен тлара кьамаш герз а тлом а эшаш дац. Дер-ригача дунен тарча Машара Совето баьча кхайкама жоп а луш, дерригача дунен тлара мукьале хьаш дола нах барт-ташта империалисташа леладу блеьа гулакхаш доадед вша-глархеташ ба.

И. ЧИГИРЬ.

Капитон ЧАХКИЕВ

Сийле хийла...

Сийле хийла хьалхар—хьалха Ер вай дешар даькххарий, Хьаьа бьогора боахаш балха Хийла бийса йоаьарий.

Хьаькьал шой длаьхоачаш гаьнна, Боадон низца кьийсарий, Са ца кходеш вайна аьнна, Уйлан алах баьгарий.

Тахан вайга кхача даькъа Ценча цлеца даькххарий,

Шоай лир доагамаьлха йаькъа Вайга енна бахарий.

Воайла Зовриьк, Тембот яхаш Вай массаза бийцарий Цар никъ кхухьаш, вайца бахаш, Вай тьаьмадал бисарий.

Даим доагала, ца кюрдош, Цар лир, царца баьхарий. Сийрда доахаш тлехьен кортош,— Цар никъ кхы тла шербаьрий.

„Сердало“ газета дешархошка

Коммунистически партен Центральни Комитето соцам барца юха арадуьла доладен-над Нохч-Галглар ССКП Об-кома а, Нохч-Галглар АССР-а Оргкомитета а орган дола гал-глар метталара газет. «Сер-дало»

Докхий а сий долаш а да газета хьалха латташ дола де-кхараш. Вай мехка коммуниз-м хьалхарна кьовсам лоаттабеча кьаьхьаьмош гюьча а хинна, вай партес а правительство а длаьхш бола сийлахъ бокхка болх нохч-Галглар кьаьхьаь-мош дла а кхайкабеш, кхета-ма болх длабаьхар да газета керттерчарех цхьа декхар. Кьаьстта чоаглар кьовсам лоат-табегрба газето ССКП истори-чески XX-ча сьезде баь соца-маш кхоачашбарна.

Производствашка, колхозаш-ка, совхозашка, МТС-шка, хлаьта ишта учрежденишка, йалман областелаш деча хьалхале лелаеш бараш а, цар-на зеденнар а шерра кьаьхьаь-мошта юкье пропагандиро-ват дар, цул совх зуламечуьна, вай юкьерча даьхаре тарлуш доацачуьна лира кьовсам лоат-тар — из а газета, декхарех да.

Партен соцамца а, цун-лоамца а юха оттаьий нохч-Галглар автономии. Из да вай коммунистически партес ший наькъаьца, ший гулакхаш-ца даим а ленински кьама по-

литикан принципаш телхяр аьттехъ дутарг ца хилар, из да вай мехка даьхача кагийча а докхийча а кьамий бокьонаш телхярча коммунистически парти а, Советски правитель-ство а кьовсам лоаттош хург хилар.

Партес массаза а лакха ло-аттайй хланз лоатта а ю вай мехкарча кьамий барт а дот-таглар а байракх. Цудухъа чоаглар малан долаш да вай республике даьхача масса а кьамий цхьа барт хилар а, царна юкьера доттаглар чоаг-лар а. Цу тла а дегла газе-та редакце длаьхьогрба кьамаш-та юкьера доттаглар чоаглар-ра болх а. Дукха цла а ихаь, хланз ухаш а ба Казахстане-рий Киргизерен нохчий а гал-глар а. Цьаьбаьха нах ценош де дезаш ба, балха а боаьа-маша а длатарбала безаш ба.

Газета редакци теьш вай рес-публикьера кьаьхьаьмошша шоашта зеденица белхий кхе-мех, хьалхале лелаеш болчарех, дика белхаш деш йолча пред-приятях, колхозех, совхозех, МТС-х, хлаьта ишта вайна юкьера дладоха дезаца, тар-лургдоацаца зуламьара гула-кхех а, уж лелош болчарех а яз а деш, шийна новкъостал дерг хилараш. Цу гулакхо та-ро хулитгаргъа газета болх ше боагларца тайпара длабаьха а тоабе а.

«СЕРДАЛО» ГАЗЕТА РЕДАКЦИ

Галглар алфавит (алапаш)

Галглар алфавит эрсий ал-фавитаца нийсдаь да, цудухъа галглар меттала дола йозув кепла теьча арадакхка йиш й моллагча эрсий типо-графен, эрсий йозон машин-кацен. Ишта вай алфавит хи-лар из йомеда аттагй да.

Дукхаш дола алапаш гал-глар а эрсий а цхьатарга да. Цхьа дола алапаш эрсий доа-цаш, галглар да.

Галглар а эрсий а цхьатар-ра дола алапаш ераш да: а, б, в, г, д, е, ж, з, и, й, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ (из алап — оаз вай наьха дешашаца яз-дац) ь, ы, ь, э, ю, я.

Галглар меттала долаш а эрсий меттала доацаш а ераш да: хь, хл, кх, , гл, кл, пл, тл, цл, чл, кь, рхл.

Уж алапаш — оазаш укх дешаша йоаглар: аь — аьшк — железъ, аь-кх — зверь, гаянаш — ветви. Хь — хьайра — мельница, Аььмад — Аьмет, бухъ — вер-шина, аьхар — помол.

XI — хлама — вещь, хилла — хитрость,

Кх — кха — пашня, кхор — группа, аькха — зверь, кхонх — голубь.

I — лам — озеро, ла — зима, йол — девушка, дула — буря, мула — рог.

Гл — глала — город, глал-глар — ингуш, гларба — подуш-ка, ларла — ступень.

Кл — кла — пшеница, кло-мал — конопля, клоаг — яма.

Пл — плараска — пятница, плелг — палец, хумлар — ка-бура.

Тл — тлоа — сливки, тла — лапа, тлораска — сафьян.

Цл — цла — дом, цлий — кровь, цлена — чистый.

Чл — члож — ушелье, члуг — колыбель.

Кь — кьамал — беседа, кьора — глухой, кьам — на-род, дукъ — перевал, ярмо.

Рхл — ворхл — семь, бархл — восемь, берхл — подливка.

РЕДКОЛЛЕГИ.

СОЮЗА ССР-а СВЯЗИ МИНИСТЕРСТВА СОЮЗ ПЕЧАТЬ

1957 шера 2-ча аьшера ПОДПИСКА хьайиьал республикан газеташа.

„СЕРДАЛО“

ССКП Нохч-Галглар обкомени Нохч-Галглар АССР-а Оргкомитетей орган.

Газет арадуьргда галглар меттала кира 2-за. „Правда“ яха газет миссел докхка а долаш.

Газета кулг язъара мах:

3 бетта—4 сом 40 коп.

6 бетта—9 сом 80 коп.

Ньаьстатча цхьан газета мах—20 коп.

„ЛЕНИНАН НЕКЪ“

ССКП Нохч-Галглар обкомени Нохч-Галглар АССР-а Оргкомитетей орган.

Газет арадуьргда нохчий меттала кира 3-за. „Правда“ яха газет миссел докхка а долаш.

Газета кулг язъара мах:

3 бетта—7 сом 40 коп.

6 бетта—14 сом 80 коп.

Подпискаш длаьийо масса йолча городской а, районий а связи которашкен, отделенишкен, агентствашкен, „Со-юзпечать“ кьоскашкен, хлаьта заводшкарчен керлаце-ношдечарчен, организацишкарчен, учрежденишкарчен, учебни заведенишкарчен, совхозшкарчен, МТСшкар-чен, колхозшкарчен общественни уполномоченнаша а.

РЕДАКЦИОН АДРЕС: Шолжа-Глала Стальная цтарглар проспект, 15. Телефон № 2-33-50.